

Budapest

VIII., Baross-tér 17.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HAVILAPJA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-én.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonysági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *Temsváry Alajos.*

Igazgatók: *Turtsányi Vilmos, Ellbogen Ferencz, Horváth István, Puha József, Puhm János, Sándor Márkus.*

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalékos szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyvézsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című havilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Pénztárvizsgálat. Az egyesület igazgatósága szeptember hónap 22-én és folytatólag a felügyelő-bizottság szeptember hónap 25-én egyesületünk pénztárát és ügykezelését beható vizsgálat alá vevén, annak eredményéről a következő jegyzőkönyvet adta ki:

Jegyzőkönyv.

Mi alulírottak a »Kitartás« egyesület igazgatói és felügyelő-bizottsága az egyesületnek alapszabályai és a Keresk. törvény által reánk háruló köteleességünket teljesítvén, mai napon az egyesület pénztárát és ügykezelését beható és részletes vizsgálat alá vettük és meggyőződünk arról, hogy a pénztár teljesen rendben van, az összes kiadások a folyó évi közgyűlésen megszabott költségvetés keretein belül a legszigorubb takarékoságnak szem előtt tartásával helyesen vannak utalványozva és a bevételekkel együtt szakszerűen elkönyvelve. Egyben meggyőződünk arról is, hogy az egyesületnek tartalékalapját képező 47613 kor. 56 fill. gyümölcsöttesen elsőrendű pénzügyintézeteknél van elhelyezve, amennyiben az erről szóló betétkönyvekbe betekintettünk és azokat rendben találtuk.

Budapesten, 1903. szeptember hóban.

Ellbogen Ferencz s. k.
igazgató.

Sándor Márkus s. k. **Puhm János** s. k.
igazgató. igazgató.

Turtsányi Vilmos s. k.
ügyvezető igazgató.

Gombás Károly s. k. **Horváth Antal** s. k.
felügy. biz. elnök. felügy. biz. tag.

Szeptember havi pénztári kimutatás.

	korona
Takarékpénztári betétek	42095.17
Leltár	2630.—
Pénztárkészlet augusztus 25-én	6191.19
Pénztárkészlet szeptember 28-án	2654.87
Összesen	53571.23

Kiadások:

Balesetbiztosításért	561.92	
Halálozási segélyekért	4000.—	
Személyzeti és dologi kiadásokért	1395.75	5957.67
Vagyron		47613.56

Szeptember havi tagkimutatás.

Tagok száma szeptember hó 1-én	1887
Elhalt szeptember hóban	4
	1891
Belépett szeptember hóban	41
Összesen	1932

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 27-ik számában kimutatott segélyösszeg 62.600 kor.

Ujabb segélyek:

408. Seres Henrik, vendéglős, Piski	1000 kor.
794. Bauer Ferencz, rézműves, Magyarbél	1000 »
1290. Fazekas János, máv. előmunkás, Inaktelke	1000 »
2046. Poppik A. Ferencz, gépész, Erzsébetfalva	1000 »

Balesetsegélyek.

Lapunk 27-ik számában kimutatott segélyösszeg 22.856 korona 66 fillér.

Ujabb segélyek:

3229. Böcs József, máv. fűtő, Budapest	158.40 kor.
2670. Móri Pál, napszámos, Üllő	2000.— »

Olvasóinkhoz.

A napilapokban egy könyvomatós útján az a hír jelent meg, mintha egyesületünk minden törvényes alapot nélkülözve működne.

Tagjainknak megnyugtatóra a legelőkelőbb napilapoknak — miután a híresztelésnek ellenkezőjét okmányokkal bebizonyítottuk — helyreigazítási cikkeiket az alábbiakban szószerint közöljük.

Az „Egyetértés“:

„Kalandos szövetkezet“. E című hírünkre az alábbi sorokat kaptuk: A Kitarítás című szövetkezetet a királyi törvényszék 46380—902. szám alatti végzésével arra utasította, hogy összes üzleteinek teljes biztosítására 200.000 korona életbiztosítási alapot tétéményezzen le. A »Kitartás« szövetkezet ezen kötelezettséget vállalta és a királyi törvényszéket csak arra kérte, hogy ez összeg lefizetésére neki rövid idei haladékat adjon. A törvényszék a haladékat 51238—903. számú végzésével megadta úgy, hogy a »Kitartás« szövetkezet már most rövid időn belül azon helyzetben lesz, hogy immár több mint 2000 tagja érdekének biztosítására 200.000 korona biztosítéki alappal fog rendelkezni. Nem kalandos szövetkezettel állunk tehát szemben, hanem megbízható és szolid alapon álló intézettel, melynek biztosítási ügyletei megbízható matematikai számításokon alapszanak.

A „Budapesti Hirlap“:

Megtagadott bejegyzés. A Kitarítás című egyesületről egy könyvomatós lap azt a hírt adta közre, hogy a törvényszék az egyesületet, mely matematikai alap híján működik, birsággal sújtotta. Az egyesület igazgatósága egy hozzánk intézett nyilatkozatában kijelenti, hogy valótlan, mintha a törvényszék az egyesületet megbírságot volna. A törvényszék csak felszólította az egyesületet, hogy a kereskedelmi törvény értelmében tegyen le százezer korona óvadékat, erre az egyesület késznek is nyilatkozott, s az óvadék deponálására kilenczvennap halasztást kapott. Kijelenti az igazgatóság azt is, hogy matematikai számítás alapján működik, a belügyminiszter által jóváhagyott alapszabályai értelmében.

A „Budapesti Napló“:

Megtagadott bejegyzés. A Kitarítás című egyesületről az a hír jelent meg a mai lapokban, hogy a kereskedelmi- és váltótörvényszék súlyos birsággal sújtotta az igazgatóságát, amikor alapszabályait bemutatta és be akarta magát jegyeztetni. Ez a hír — mint értesülünk — nem felel meg a valóságnak, mert az egyesület, amelynek igazgatósága a közéletben előkelő szerepet játszó férfiakból áll, a belügyminiszter által megerősített alapszabályok értelmében tisztességesen, biztos matematikai alapon dolgozik, amit legjobban bizonyít az a körülmény, hogy négyéves fennállása óta kétezer tagja van s ezalatt az idő alatt százezer korona halálzási és baleset-segélyt fizetett ki tagjainak. Az egyesületnek ez idő szerint mintegy 50.000 korona tartalékalapja van s a rosszakaratú híresztelés oda vezethető

vissza, hogy az egyesület nemrégiben halasztást kért a kereskedelmi és váltótörvényszéktől a bejegyzésre, illetve a 100.000 korona életbiztosítási alap letételére s ezt a halasztást a törvényszék 51.238 szám alatt meg is adta. Az egyesület komolyságát és megbízhatóságát mutatja az is, hogy alapítási költségek nélkül dolgozik s igazgatósági tagjai minden díj nélkül teljesítik kötelességüket.

Mindezek után tehát arra kérjük tagjainkat, hogy ne hagyják magukat rosszakaróink és irigyeink hamis híreszteléseivel megingatni, hanem bizva az egyesület vezetőségében, virágzó egyesületünk fennállása ellen mért minden támadást a leghatározottabban utasítsák vissza és közöljék velünk a híresztelők neveit, hogy ellenük a szükséges törvényes lépéseket megtehessek.

Az első hónap.

Egy hónap telt el a rendkívüli közgyűlés, vagyis azóta, hogy az egyesület új kezekbe tette le a vezetést, a maga sorsát. Bizonyára érdekelni fogja tagjainkat, hogy ez a változás miképpen vált be; kárára-e, vagy hasznára az egyesületnek? mert hiába, minden ilyen nagy változás következményekkel jár, amely következmények önönmagukban hordják a tények magyarázatát. Már pedig csak a tények beszélnek igazat.

Hát, Istennek legyen hála, friss szellem lengi át az egész egyesületi működést, minde- nek keble mintha nehéz lidércnyomástól szabadult volna fel. *Rend:* ez a jelszó s ennek hatása alatt mindenki nagyobb kedvvel végzi dolgát, fokozottabb bizalommal néz a jövő elébe.

Igaz, hogy egy hónap ugyan még kevés, igen kevés ahhoz, hogy eseményeiből végleges következtetéseket vonjunk le. De éppen azért, mert az első hónap, hát ezen események kettős jelentőséggel bírnak.

Az első örvendetes tény, hogy hirtelenében annyi új tag jelentkezett felvételre, mint már régen nem. A lap élén látható kimutatás a bizonyossága.

A második jellemző tény, hogy a tagsági díjak befizetése ritka pontossággal történik, és hogy igen sok régi tag, akik már kimaradtak volt az egyesületből, újra visszakiváncokozik. Az igazgatóság pedig, ahol csak teheti, a kellő utánfizetések ellenében szívesen nyújt az ily visszatéréshez segédkezet.

Az igazgatóság pontosan ülésezik, ülésein az igazgatók majdnem kivétel nélkül teljes számban vesznek részt. Ezeken az üléseken az egyesületnek minden rendű ügyei olyan

lelkiismeretes beható módon tárgyaltnak, mint még eddig soha.

A takarékosági intézkedések olyan olcsóvá alakítják az egyesület kezelését, hogy e tekintetben egyetlen hasonló egyesület nem versenyezhet velünk.

A tagok érdekei folytonos felügyelet és ellenőrzés tárgyát képezik s ahol a legcsekélyebb panasz merül fel, ott az igazgatóság erélyesen igyekszik rendet teremteni. Egykét, még a multból visszamaradt ilyen panaszos ügy épp most van szigorú tárgyalás alatt, noha azok nem a vezetőséget terhelik.

Szóval megnyugvást, bizalmat akar a vezetőség a tagoknak szerezni. Ennek pedig a legjobb módszere a lelkiismeretes, gondos vezetés, a nyílt lelkű, pontos és takarékos kezelés.

Örködünk felette, hogy az egyesület soha egyiknek sem legyen híján.

KÖZISMERETTERJESZTŐ RÉSZ.

Október 6.

Irta: Temesváry Alajos.

Nemzeti ünnep ez is. Vastag betűkkel bárha nem íródik a kalendáriumban, de annál mélyebben van bevésve e dátum a lelkekbe. A magyar lelkekbe persze.

Hanem ott azokat a betűket fekete fátyol borítja. Sűrű, átláthatatlan fekete fátyol. Amin keresztül néha nedvesség szivárog . . . Egy nemzet bánatának, egy nép fájdalomának könyei.

Hogy is mondja csak a történetíró?

1849. szeptember 21-én hozza meg az aradi vérébiróság az első két halálos ítéletet:

1. *Kiss Ernő* altábornagy, temesvári születésű, 49 éves, róm. katolikus, nős, a szabadságharc előtt az osztrák hadseregben huszárezredes — *golyó általi halálra*,

2. *gróf Vécsey Károly* tábornok, pesti születésű, 42 éves, róm. katolikus, nős, a szabadságharc előtt az osztrák hadseregben huszárőrnagy — *kötél általi halálra ítéltetik*.

De a munka sürgős volt. Már két nap múlva, szeptember 23-án, következnek a többiek. És elítéltnek *kötél általi halálra*:

3. *Aulich Lajos* tábornok, az osztrákoknál volt alezredes,

4. *Damjanich János* tábornok, az osztrákoknál volt kapitány,

5. *Desseffy Arisztid* tábornok, az osztrákoknál volt huszárezredes,

6. *Knezics Károly* tábornok, az osztrákoknál volt százados,

7. *Láhner György* tábornok, az osztrákoknál volt őrnagy,

8. *gróf Leiningen-Westerburg Károly* tábornok, az osztrákoknál volt százados,

9. *Nagy-Sándor József* tábornok, az osztrákoknál volt huszárkapitány,

10. *lovag Pöltenberg Ernő* tábornok, az osztrákoknál volt huszárkapitány,

11. *Török Ignác* tábornok, az osztrákoknál volt alezredes,

12. *Lázár Vilmos* ezredes, az osztrákoknál volt hadnagy.

Továbbá *golyó általi halálra*:

13. *Schweidel József* tábornok, az osztrákoknál volt huszárőrnagy.

Ime, a magyarok ujabbkori történetének apostolai. A magyar szabadság vértanúi.

Bűnük: magyar nyelven hazaszeretet; osztrák nyelven felségárulás.

. . . Október 6-ika volt az ítélet végrehajtásának napja. Felhős, hideg nap. Méltó kerete a magyar Golgothán lefolyt rettenetes drámának.

Kezdték a sort Kiss, Schweidel, Desseffy és Lázár. Utóbbi ketten »kegyelemből« kötél helyett szintén golyóra ítéltetvén.

A vesztőhelyen int a vezénylő parancsnok. A négy halálra ítélt négy-négy lépésnyire távolodik el egymástól, a láncokat leszedik róluk, kezüket hátra kötözik, majd mindegyikük féltérde ereszkedik.

Tizenhat gránátos puska egyszerre dördül el.

Lázár, Desseffy, Schweidel arcra buknak.

Kiss Ernő lövései ügyetlenek voltak. A lövések csak vállat érték s az áldozat ott fetreng félkézre támaszkodva. Egy gránátos hozzáfut, füléhez illeszti a puskacsövet s egy lövéssel széttroncsolja a koponyáját . . .

Azután jön a második transzport: a többi kilencz. Akiknek a kötél jutott . . . Mert olyan nagyon szerették ezt a hazát.

A földbe leásott kilencz fenyőfacölöp volt utjuknak a czélja. Három-három lépésnyire állnak a czölöpök egymástól. Fent vashorog van beléjük illesztve, mindegyiknek a tövében zsámoly; mit egy lépéssel el lehet onnan rugni.

A hadbíró felolvassa a halálos ítéleteket.

A foglyok rámondják, hogy szemenszedett hazugság mindaz, amivel őket vádolják.

A vezénylő tiszt pedig kijelenti, hogy Istennél a kegyelem . . .

Azután összeölelkeznek, összecsókolódnak a hősök.

— Szép deputáció megy Istenhez, a magyarok dolgában reprezentálni — mondja keserű gunnyal Pöltenberg.

A porkoláb sorjában szedi le a kezéről és a lábáról a bilincseket.

A bakó munkája kezdődik.

Egyik nemes sziv a másik után szünik meg dobogni,

Gróf Leiningen örökségképen hagyja ránk ezt a latin közmondást, hogy:

— Hodie mihi, cras tibi.

Ami magyarul annyit jelent, hogy: ma nekem, holnap neked. Utolsó szavai voltak. Utolsó-e vajjon, a történelemben is?

Damjanichnak szép nagy szakállára van gondja a bitófa alatt. Hogy a bakó össze ne kuszálja, amikor nyakára teszi a kötelet . . . Milyen hős lehetett az, aki így tudott meghalni?

Délelőtt tíz órakor vége volt a drámának.

Ez alatt a három óra alatt a nemzet történelmének lapjai gazdagodtak egygyel, amelyik fekete-

ség dolgában vetekedik a poklok sötétségével és amelyiknek árnya szétnyult a havas bérczektől a tenger csillogó tükréig. Ez az árnyék pedig ott terjeng ott sötétlik ma is. És fog sötétleni mindaddig, amíg egy igaz magyar sziv dobog az ősi virányokon.

... Október 6-ika nagy ünnep. Magyar nemzeti ünnep. Amikor nem vigadni, de gyászolni illik, és imádkozni a hazafi vértanuk tulvilági boldogságáért.

És a hazának, ennek a sokat sanyargatott nemzetnek boldogulásáért . . .

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Személyi hír. Temesváry Alajos m. kir. államasuti főellenőr, egyesületünk elnöke, hivatali felsőbbsege részéről legutóbb kiváló kitüntetésben részesült, amennyiben az igazgatóság F I d. ügyosztályának vezetőjéül neveztetett ki. Aki tudja és ismeri, hogy ezen ügyosztály milyen kiválóan fontos és bizalmas állami dolgok és érdekek letéteményese, az fokozott mértékben fogja méltányolni elnökünknek eme kitüntetését.

Adakozások. Egyesületünk, hiven az ő igazi emberbaráti céljaihoz, mindig azon lesz, hogy ott, ahol lehet és kell, annyira, amennyire szerény eszközeitől telik — áldozzon a jótékonyág oltárán. A budapesti legutóbbi világhírű rémes tüzeset alkal-mából kifolyólag, a leégett Párisi Nagy Áruház szerencsétlen alkalmazottai számára 10 korona adományt juttatott egyesületünk vezetősége. — Egy további adományt juttattunk egy oly nemes célra, amely mindenkoron diszit minden adakozót. — 1898. telén történt, hogy a gömöri vonalakon egy ködös éjszakán két tehervonat nyílt pályán összeütközött. Az összeütközésnek három mozdonyfűtő lett az áldozata, akik, mert az utolsó pillanatig hűséggel végeztek a szolgálatukat, mindhárman ott a romok alatt haltak szörnyet. Kettlen a felborult szerkocsikból rájuk zudult széntömegekben fulladtak meg; a harmadikat a szerkocsi és mozdony egymásba torlódása zuzta agyon. — A szomorú, gyászos eseménynek jelenlegi elnökünk volt akkoriban a vizsgálója s a három egyszerü, de derék embernek ez az főneláldozó hűsége, ez a hősiesség viselkedése annyira meghatotta őt, hogy eltökélte magában, hogy a derék emberek emlékezetét nem hagyja veszendőbe menni. Gyűjtést indított siremlékük felállítására céljaira. Miskolcra való távozásakor a gyűjtést átvette tőle és kiváló eredménnyel folytatta a »Miskolczi M. Á. V. Altizti Kör« és ma már ott áll az ügy, hogy a három márvány sarkó kész és halottak napján lesz az ünnepélyes leleplezése a miskolczi róm. kath. temetőben. — Hát erre a kegyeletos célra áldozott egyesületünk, amikor a vezetőség 20 koronát adományozott a derék vasuti hősök, minden magyar vasutas hősei emlékére.

Választásunk s a vasuti szaklapok. Hogy az egyesületünk vezetőségében történt változások mily széles körökben keltettek érdeklődést, mi sem bizonyítja jobban, hogy azokról az előkelő vasuti tisztviselők által szerkesztett vidéki vasuti szaklapok is szívélyes szavakban vettek tudomást. Így a Kolozsvárott megjelenő »Szárnyaskerek« s a Miskolczon megjelenő »Haladás«, mely utóbbinak vonatkozó cikkét egész terjedelmében itt közöljük:

A „Kitartás“ egyesület új elnöke.

A fővárosban lévő jótékony egyesületek egyike a »Kitartás«, amelyet kartársaink közül is számosan előnyösen ismernek már.

Czélja a tagoknak minden téren való támogatása. Csekély díjért a tagokat oly segítségben részesíti, melyet más egyetnél alig érhetnek el.

Ez az egyesület a közelmúltban közgyűlést tartott, melyben újjáalakítva tisztikarát, elére oly férfit választott, kinek egyénisége, tiszta jelleme s nemes lelkülete teljes garanciát nyujtanak arra, hogy az egyesület működése csak áldásos lehet, hogy a tagok bátran bizhatnak abban, hogy ügyük a legjobb kezekben van s hogy az egyesület a legszebb eredményeket fogja elérni.

Ez a férfi Temesváry Alajos főellenőr.

Alig van vasutas, ki nevét dicsérettel ne halotta volna említeni, mi pedig, akiknek körében oly sok évet töltött, ismerjük őt, mint egész embert, aki mindenkor megállotta helyét, akinek működése mindig kiérdemelte egy a felsőbbség dicséretét, mint kartársainak szeretetét.

Az ő vezetése új irányt jelent az egyesület életében.

Ez a fellépése egyszersmind legteljesebb önzetlenségének is fényes bizonyítéka.

Első fellépésével mindjárt a takarékoskodás terére lépett, az egyesület tisztviselőinek számát csak a szükséghez képest állapította meg; ugyanígy járt el a fizetések megállapításánál is, anélkül azonban, hogy a tisztviselők fáradozásának méltányos megjutalmazását szem elől tévesztette volna.

Az egyesület heti közlönyét havi értesítővé alakította át, hogy e részben is apassza a kiadásokat s itt is mentől többet mentsen meg a tagok támogatására.

Egyszóval a mint az egyesületnek élére állt, mindjárt megmutatta a helyes utat, a melyen az egyesületnek, ha céljának meg akar felelni, haladnia kell.

Öszinte örömmel üdvözljük Őt, úgy is, mint lapunk kedves munkatársát, — kinek budapesti leveleit kartársaink tanulságos élvezettel olvassák — az egyesület élén s csak gratulálhatunk az egyesületnek, hogy ily jól választotta elnökét, mert Temesváry működése, az ő vezetése, az egyesületnek felvirágzását jelenti, annak megerősödését biztosítja.

A Niagara átúszása. Calisle D. Graham világhírű amerikai uszó nemrégiben átúszta a Niagarazuhatagot az alsó forगतagainál. Ezernyi tömeg bámulta vakmerő vállalkozását. Graham a Niagarazuhatagot hordóban már többször megjárta, ezuttal uszó rekordra törekedett. Egy vasuti kocsiból, amelyen kinematograf apparatus volt felállítva, jelt adtak, mire Graham uszni kezdett. A folyam örvénylő hullámai elragadták s egy perczig azt hitték az emberek, hogy vége. De Fosters Flatosnál fölmerült, hogy az örvény újra elragadja. Örökkévalóságnak tetszett az idő, míg újra felbukkant. Azután látták, amint erőteljes mozdulatokkal uszik a kandai part felé a vad hullámok között. Szerencsésen partra is ért. Graham 1901. szeptember 7-ikén már megtette azt a veszedelmes utat. 1886-ban James Scott az életre vesztette hasonló vállalkozásával.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

A fedélzeten csak hárman állottak, a kik elindultak volt a hajótöröttet keresni. De csakhamar felvilágosították Cyrust, hogy negyedmagokkal jöttek vissza s a keresettet sikerült is feltalálniok, habár a legszomorúbb lelkiállapotban.

— Nem is tudom, — mondá Pencroff, — jól tettük-e, hogy elhoztuk magunkkal!

— Kétségkívül jól, — felelt Cyrus. — Ő is olyan ember volt, mint mi, s ki tudja, nem tenne-e teljes magány és elhagyottság minket is azzá, a mivé ezt oly rövid idő alatt tette!

— S miből gondolja ön, — kérdé Harbert, — hogy rövid idő alatt?

— Mert a palaczkban talált okmány nem régi irás volt s mert azt más nem írhatta, mint ez.

Most a szerencsétlent, csekély ellentállással, kivonták a hajószobából. A mint partra értek vele, első pillanatban — visszanyerve szabadságát — el akart szaladni, de kezei újra meg voltak kötve, s a köteléknél fogva könnyen visszatartották.

Smith Cyrus a legnagyobb szánalommal és részvétellel közeledett hozzá és átható szemeit reá függesztve, kezét vállára téve, ép annyi méltósággal, mint szelidséggel nézett szemeibe, melyekben ő is, mint előbb Spilett, az értelem egy sugarát vélte felföldözni.

— Szegény elhagyott! — mondá mély fájdalommal.

Elhatározták, hogy az elhagyottat a gránitház egyik szobájában helyezik el, a honnan meg nem szökhetik s folytonosan szemmel tartják. Ellentállás nélkül engedte magát vezetni; hasonlóinak tekintete, önkénytelenül is, nagy hatást látszott reá gyakorolni.

Mikor ez megtörtént és Náb behozta a reggelit, melyet utasaink a legjobb étvágygyal költöttek el: kimentek, hogy a hajóról behordják a holmit. A Tábor-szigetről hozott új növények és állatok nagy örömmel fogadtattak s kebeleztettek be a Lincoln szigeten. Az elhagyott házában talált lőpor és sörét is hasznos lelet volt. A Bonaventurát pedig a Lég-hajókikötőbe hajtották, hol az elemektől legjobban megvédeve gondolhatták.

Az elhagyott a Gránitházban tartózkodása első napjaiban kevés jelét adta lelki tehetségei s öntudata remélhető visszatérésének. De jóltevői sokkal emberiebbek voltak, semhogy elveszitenék vele türelmüket. Eleinte néha nyugtalankodott s megkísérlette a szabadba juthatást, de aztán ismét lecsöndesedett. Néhány nap múlva már a főtt húst sem utasította az előbbi undorral vissza magától. Egy izben, mig aludt, Nab levágta nagy haját, megnyírta bozontos szakállát s illendőbb ruhát adott reá; a mi által kissé emberibb alakot öltött, sőt úgy tetszett, mintha tekintete is szelidebbé s némileg értelmesebbé vált volna.

Cyrus mindennap egy pár órát szánt arra, hogy beszéljen veje. Hangosan, lassú s tiszta szóejtéssel beszélt, hogy lassanként felköltse figyelmét s egyes szókat eszébe juttasson. Mert arról, hogy

az angol nyelvet értette s beszélt valaha, semmi kétség sem lehetett. A kunyhója deszkáin látott *Britannia* szó s egész arcának angolszász jellege ezt bizonyították.

A Smith Cyrus kísérletei, melyekben társai is erélyesen s teljes türelemmel támogatták, bár lassanként, de fokról-fokra mégis csak célhoz látszottak vezetni. Az ismeretlen némi figyelmet kezdett tanusítani a beszédre, egyes mondatokat fölfogott, sőt egyes szókat próbált utánmondani is. De a mint értelme lassanként vissza kezdett térni, azzal növekedett arcának mélyen szomorú kifejezése is. Látszott, hogy lelke nemcsak aludt, hanem beteg is volt. Meggyógyul-e valaha?

A mérnök folytonosan figyelemmel kísérte. Mintha lesné lelkét, hogy azt megfoghassa! A többiek is mind a legőszintébb részvétellel kísérték e lelki és erkölcsi rejtély lassu megoldását.

Az ismeretlen lelki nyugalma zavartalannak látszott, s mély fájdalmában is bizonyos ösztönszerű ragaszkodást tanusított Cyrus iránt. Ez elhatározta, hogy próbára teszi e ragaszkodást s e végből a szabadba kiviszi az ismeretlent, megpróbálni: vajjon igyekezik-e menekülni.

Október 30-dika volt, tehát tiz napja már, hogy a hajótörött a Lincoln-szigeti kis gyarmathoz tartozott. Meleg verőfényes nap volt. Cyrus és Pencroff az ismeretlen által lakott szobába léptek, hol az mély hallgatásba merülve ült ágyán.

— Jöjjön, barátom! — szólítá meg Cyrus.

Az ismeretlen e szóra egyszerre felállott s készséggel követte Cyrust, mig Pencroff hallgatva ment utánok, szemmel tartva az idegen minden mozdulatát, mivel kevésbé bizott benne, mint a mérnök.

A tengerpartra mentek. A mint a tengert végtelenségében megpillantotta, — mig a többiek mind félre vonultak, — néhány lépést tett előre, gyorsan, mint ha a hullámokba akarná vetni magát. De egyszerre megállott s kimondhatatlan bánattal csüggeszté fejét kebelére.

— Hogy a tengerbe nem ugrik, az megfogható, — mondá Pencroff; — de kérdés, a szárazon, nyílt helyen, nem szaladna-e el.

— Kísértsük meg — szólta Cyrus. — Vezessük a fennsíkra, az erdő szélébe.

Oda vezették a Mercy torkolata közelébe s ott magára hagyták, a nélkül, hogy szemeiket csak egy percze is levették volna róla.

Az ismeretlen ittasan szivta magába az erdő friss levegőjét s egy mély sohaj tört elő kebeléből. Egyszerre összerázkódott, oly mozdulatot tett, mintha szaladni akarna. De az első lépés után ismét megállott, félig összegörnyedt s szemeiből egy nehéz könnyesepp gördült alá . . .

— Ah! — kiálta föl Cyrus, — ismét emberré vált, mert sir!

Tizedik fejezet.

Egy megoldandó rejtély. Az ismeretlen megszólal.

A harmadik aratás. Az első kenyér.

A szerencsétlen sírt! S könnyei ismét emberré tették.

A többiek egy ideig magára hagyták s félre-

vonultak, hogy szabadon érezhesse magát. De szabadságával nem igyekezett élni s nem tett egy lépést sem a menekülésre. S mikor visszamentek a gránitlakba, ő is minden ellentállás nélkül követte a többieket.

A közelebbi napokban több jelét adta, hogy társai életébe kíván vegyülni ő is. Látszott, hogy mindent ért, részt vesz mindenben, csak a szólástól tartózkodott; és pedig látszott, hogy nehezére esik, mert Pencroff egyik este kihallgatta, midőn szobájában, egyedül vélte magát, hogy ily szakadozott felkiáltások törtek elő kebeléből:

— Nem! itt! soha!

A tengerész elmondta a többinek, a mit hallott.

— Ez alatt valami fájdalmas titok lappang, — mondá Cyrus.

— Ha nem akar szólni, — szólott Spilett — ez azért van, mert bizonyosan szomorú dolgokat kellene mondania.

— Akármit mondhatna, hagyjuk rá s ne erőszakoljuk, — felelt Cyrus; — kiméljük titkát.

Az ismeretlen azonban napról-napra jobban részt vett a házi és külső dolgokban. Rendszeren a konyhakertben dolgozott. Olykor letette ásóját, nem azért hogy pihenjen, mert úgy győzte a munkát, mint egy barom, hanem hogy gondolatainak engedje át magát, melyektől nem szabadulhatott. Olykor, ha közeledtek hozzá, elfojtott zokogás emelte keblét, de megszólalni nem akart.

Néhány nap muíva, november 3-án, Smith Cyrus, a ki távolról figyelemmel kísérte s észrevette, hogy ismét sír, ellenállhatlan részvétől ösztönözve közelített hozzá s megszólította:

— Barátom!

Az idegen elfordította fejét, hogy tekintetét kikerülhesse.

— Barátom, — ismétlé Cyrus, — nézz a szemembe, akarom.

Az idegen, mintegy delejes erőtől megbűvölve, reá nézett. Futni akart. De egyszerre nagy változás ment végbe egész lényén s karjait daczosan kereszbe fonva, merőn tekintett megszólítójára és így szólt:

— Kicsodák Önök?

— Hajtörötték vagyunk, mint te, — felelt a mérnök mélyen megindulva. — Hasonlóid —

— Nekem nincsenek hasonlóim —

— Barátid közt vagy —

— Barátim! Nekem barátim! — S arczát kezeibe rejtve zokogott. — Hagyjon nekem békét!

Cyrus nem akarta zaklatni tovább. Ott hagyta és visszatérve társaihoz, közölte velök a történeteket.

Pár óráig a szerencsétlen magára maradt gondolataival. Akkor magától jött be s kereste föl Cyrust. Szemei ki voltak sirva. Egész valóján megtörtség s mély alázat, félelem és bánat látszott.

— Uram, — szólítá meg Cyrust, — Ön és társai nemde angolok?

— Nem, — felelt az, — mi amerikaiak vagyunk.

— Ah, — mormogá az ismeretlen, — azt még jobban szeretem.

— S te, barátom? — kérdé Cyrus.

— Én angol vagyok.

S mintha e néhány szóval már megkönnyebbitette volna szívét, eltávozott. De Harbert mellett menvén el, e kérdést intézte hozzá:

— Mely hónapban vagyunk?

— Novemberben, — felelt Harbert.

— Melyik évben?

— 1866-ban.

— Tizenkét éve, — kiáltá föl fájdalmasan az ismeretlen — tizenkét éve!

Harbert ezeket is elmondá a többieknek. Valószínű volt, hogy az elhagyatott csakugyan ily hosszú ideig volt a puszta szigeten s ez magyarázta teljes elbutultságát akkor, mikor feltalálták.

— Hajlandó vagyok azt hinni, — mondá Pencroff, — hogy ez az ember nem hajtörött, hanem valamely vétségeért úgy tették ki s hagyták a pusztá szigeten.

— Ne bolygassuk most e kérdést, — szólott Cyrus, — majd jön idő, mikor maga el fog nekünk mondani mindent. Csak várjuk el.

— De e szerint, — jegyzé meg a hirlapíró, — talán a palaczkban talált levelet nem is ő írta!

— Ez nagyon valószínű, — felelé Cyrus.

Ez mindenesetre megmagyarázhatatlan tény volt; ismét egyike azon rejtélyeknek, melyeknek megoldását csak a jövőtől kellett várni. A palaczkban talált levélben a Tábor-sziget fekvésének pontos meghatározása mindenesetre oly tengerészeti ismereteket feltételezett, minőket egy közönséges matrónál vagy más alárendelt egyénnél föltenni nem lehetett.

A közelebbi napokban az ismeretlen egy szót sem szólt s kerülte a társaságot. Keményen dolgozott a kertben és földben, alig vett magának pihenési időt; még evés idején sem ment be a lakásba, hanem künn költötte el többnyire nyers zöldségekből álló eledelét. Ejszakára sem ment be, hanem valamely fa alatt vagy sziklaoduban huzta meg magát.

November 10-kén, este 8 óra tájt, mikor épen besötétedett, egyszerre, váratlanul megjelent a verandán együtt ülő társaság közepette. Szemei különös fénytől égtek, s fogai vaczogtak valami rendkívüli felindulástól. Egyszerre megszólalt, kitörő indulattal, szakadozott mondatokban.

— Miért vagyok én itt? Mi jögon ragadtatok el szigetemről? Mi közötök hozzám? Tudjátok-e ki vagyok? miért voltam ott egyedül? Honnan tudjátok: nem úgy hagytak-e ott engem szándékosan, talán halálra adva, valamely bűnömért? Ismeritek-e életemet: nem loptam, nem raboltam, nem gyilkoltam-e?

(Folytatás következik.)

Katona-fogdosás.

A régi világban, mikor még nem volt általános a védőkötelezettség, a hadsereget részben önkéntesekből toborozták, részint kötéllel fogtak önkénteseket. A kasza-kapa kerülő embereket az előjáróság összefogdostatta s vasra verve, mint önkénteseket szállította be a megyeházára, csakhogy a karok és rendek által megajánlott ujonczjutalék kiteljék. A csavargókra is rossz idők jártak, még csak a hatvanhatodik háboru előtt is. Ha alkalmasak voltak, egyszerűen besorozták őket.

Negyvennyolcz előtt minden gyalogezred hadfogadó székhelyén, az ugynevezett Verb-Bezirkshausban, mit a katonák Verbóczi házra magyarosítottak, raktáron állott az ezergombos czifra huszárdolmány

és vörös nadrág. Bucusu napján, heti- és országos-vásáron, agyafurt vén bakákat bujtattak beléjük, a kik kardesörtetve, tarsolyosan tánczoltak cigányzene mellett az utczákon s csalogattak minden épkézláb embert a gyöngyéletre. Nekibusult, elkeseredett ember mindig akadt, a ki borba fojtotta bánatát s fölcsapott huszárnak. Csak másnap, a mikor mámorát kialudta s huszárdolmány helyett a fehér frakkot huzták rá, tudta meg, hogy eladta magát és még csak az a vigasztalása sem volt meg, hogy nem lett pocsolya-kerülő. Ekkor született meg az a nóta, hogy:

Huszárnak sorozott,
De bakkancsot adott,
Verje meg az Isten,
De megszorított.

A mikor a birodalmat nagy háboruk fenyegették, vagy pedig az ellenség Bécs felé közeledett, szép hegedűszóval csalták a magyar népet a zászlók alá. A történelem tanúsága szerint Pálffy, a szatmári paczifikátor bölcs tanácsára, a mikor Mária Terézia trónját minden oldalról megtámadták, Magyarország városaiban megszólalt az annak előtte halálbüntetés terhe mellett eltiltott Rákóczi nóta s ennek hangjaira azután tekintélyes hadierő gyült össze, mely magyar vezényszóval, magyar tisztek alatt kurucz ruhában, megmentette a birodalmat a végső veszedelemtől. Azt is a történelem jegyezte föl, hogy Frigyes, a poroszok nagy uralkodója, a héteves háboru elején látván a magyar huszárok mindent elsöprő támadását, a rajta, rajta! hallatára így kiáltott föl:

— Nem ismerek az osztrákokra!

Nem bizony, mert magyarokkal volt dolga. A békekötés után pedig a magyar tiszteket hazaküldték, a legénységről pedig lehuzták a kurucz-ruhát s háromszögletes kalapban, frakk és kamásliban, német kommandóra exercizroztatták őket.

Ezernyolczszázötvenkilenczben, tiz évre a világo-si fegyverletétel után megint állott a verbung Magyarországban. Lombardiában Magentánál és Szolferinónál a francia sas nagyon meg találta tépázni kétfejű osztrák kollégáját. A bécsi kormány, hogy a külföld előtt megmutassa, hogy a magyar nép mennyire boldog és megelégedett, elhatározta, hogy magyar lovas és gyalog önkéntes csapatokat fog toborzani. Ki volt adva a titkos ukáz, hogy apróbb testi fogyatkozást nem kell figyelembe venni és a ki csak jelentkezik, ha csak nem nyomorék, be kell venni. Minden egyes jelentkező tizenhat forint foglalt kapott. Ruházatukon is különös gonddal elkerülték a feketesárga színt. A gyalogság hosszú, világoskék atillát és szűk magyar nadrágot kapott fekete zsinórral, a huszároknak ruhája pedig sötét-zöld dolmány volt és vörös nadrág, szintén fekete zsinórral. Mindkét fegyvernem felgyürt karimájú kanászkalapot viselt, melyen a rangot a tiszteknél arany-, az altiszteknél pedig ezüstpaszomány tüntette föl. Ugyanekkor azt is tervezték, hogy alföldi csikósokból ostoros szabadesapatokat szerveznek, természetesen magyar vezényszóval.

Körülbelül harminczöt-negyvenezer embert fogdostak össze ekkor szép muzsikaszóval. Kétségbeesett egzisztenciák csaptak föl katonának. A hány munkakerülő embere volt az országnak, mind a kibontott zászló alá csődült. A jó bécsiek találólag jegyezték meg láttukra:

— Napoleon Itáliában söpör, mégis Magyarország tisztul meg.

A Garibaldi véreére szomjazó vitézek azonban nem szagoltak puskaport. Levitték ugyan őket Olaszországba, de akkor már folyt a békealkudozás, mit annyival is inkább siettettek, mert a francia hajóraj egy része Zárát bombázta, másik része pedig Lusinpiccolót és Fiumét szállotta meg, hogy a harc helyét Magyaror-zágba tegye át a francziák hatalmas császára. A villafrankai békekötés után a magyar gyalogönkenteseket is hazaküldötték, még pedig ugyanabban a vadonatuj ruhában, melyet belépésükkor kaptak. Csak a vörös nadrágos huszárokat tartották vissza, a kik pedig csak a háboru tartamára esküdtek föl. Belőlük a tizenharmadik, jászkun és a tizennegyedik Pálffy-huszárezredekot formálták. A königrécezi vesztett ütközet után szintén folyt a verbuválás Magyarországon, csak hogy ekkor már az önkénteseket a rendes gyalogezredekbe osztották be. A lovasság számára fölállították az Erzsébet önkéntes huszárezred keretét, de ezek a katonák nem mérték össze kardjukat az ellenséggel.

A legutolsó verbuválás 1869-ben volt hazánkban. A honvédség keretéhez szükséges legénységet így módon szedték össze. A magyar ember azonban oly idegenkedéssel fogadta a vörös nadrágos honvédbungosokat, hogy például Szentesen, ebben a nagy magyar városban, nem akadt egyetlen egy ember sem, a ki fölcsapott volna.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.

Kitűnő karban levő kerékpár

igen jutányos áron eladó. Közelebbi felvilágosítást nyujt özv. Papp Dénesné, Török-Szt.-Miklóson.

BARBARITS KÁROLYNÉ

okleveles szülésznő

ki már 1000 szülésnél működött, husz éves gyakorlattal bir, ajánlja magát.

Lakik: I., Krisztina-körut 131. I. e. ajtó 10.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkisérők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.